

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa S. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.

o odszkodowanie i odprawę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 28 lutego 2019 r., sygn. akt VII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Ś., w sprawie z powództwa S. D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. o odszkodowanie i odprawę, na skutek apelacji wniesionej przez powódkę od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 lipca 2018 r. (którym oddalono powództwo), zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem odszkodowania kwotę 19.633,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2018 r. do dnia zapłaty; oddalił dalej idące powództwo i nie obciążył powódki kosztami procesu (pkt I), oddalił dalej idącą

apelację (pkt II) i nie obciążył powódki kosztami procesu za instancję odwoławczą (pkt III).

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w części, w zakresie pkt I oraz pkt III. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie do ustalonego stanu faktycznego: art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 2115 ze zm.; dalej: ustawa o radcach prawnych), tzn. zasądzenie odszkodowania na skutek uznania, że wypowiedzenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. S.D. umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony naruszało przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, gdyż w stosunku do powódki istniał obowiązek uzyskania we właściwym trybie opinii Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. (dalej: Rady OIRP) przed złożeniem jej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę odnośnie przyczyn (wszystkich przyczyn) wypowiedzenia, wyartykułowanych szczegółowo w piśmie pracodawcy z dnia 19 maja 2017 r. wypowiadającym stosunek pracy, a dotyczących między innymi nienależytego koordynowania pracy zespołu radców prawnych oraz nadzoru nad sposobem i realizacją zadań Wydziału Obsługi Prawnej, uchybień i nieprawidłowości związanych z pracą bezpośrednio wykonywaną przez powódkę, w sytuacji gdy pozwany w świetle wszystkich stawianych S. D. zarzutów uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę, nie dotyczących nienależytego wykonywania obowiązków wynikających z zasad wykonywania zawodu radcy prawnego w ramach stosunku pracy, nie miał prawnego obowiązku występowania o opinię i uzyskania jej przed złożeniem powódce oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy, a jeżeli nawet miał taki obowiązek, to co najwyżej odnośnie do niewłaściwego koordynowania pomocą prawną w jednostce organizacyjnej, co nie mogło mieć jednakże ostatecznie żadnego wpływu na ocenę formalnej prawidłowości wypowiedzenia stosunku pracy w sytuacji, gdy istniały inne uzasadnione przyczyny wypowiedzenia, wynikające z naruszeń przez powódkę „zwykłych” obowiązków pracowniczych wywodzonych z unormowań Kodeksu pracy, które nie wymagały zasięgnięcia opinii samorządu radcowskiego. Pozwany podniósł również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć

istotny wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 232 zd. 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. przez to, że Sąd odwoławczy przyjął, że zajęcie stanowiska przez Dziekana (...) Rady OIRP w przedmiocie wystosowanego przez pozwanego zawiadomienia o zamiarze rozwiązania stosunku pracy z powódką było „jawnie niedopuszczalne” i opinia nie pochodziła od uprawnionego organu, jeżeli nie poczynił w tym zakresie jakichkolwiek ustaleń, tzn. nie przeprowadził w tej materii niezbędnego postępowania dowodowego, którego wyniki ewentualnie uprawniałyby Sąd do dokonania takiej oceny; 2/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegające na tym, że treść uzasadnienia skarżonego wyroku znacznie utrudnia, a wręcz uniemożliwia dokonanie oceny toku rozumowania, który doprowadził Sąd Okręgowy w Ś. do wydania orzeczenia w takim kształcie, gdyż poczynione przez Sąd odwoławczy wywody są miejscami mało klarowne, niespójne ze sobą (sprzeczne), niekiedy wykluczające się wzajemnie i nie układają się w logiczną całość; 3/ art. 363 § 3 k.p.c., art. 365 § 1 k.p.c. oraz art. 395 § 2 zd. 2 k.p.c., przez pominięcie ich regulacji i orzeczenie o nieobciążaniu powódki kosztami procesu za pierwszą instancję, w sytuacji, gdy kwestia tychże kosztów procesu, sprowadzających się w istocie do kosztów zastępstwa procesowego przez radcę prawnego, została już prawomocnie rozstrzygnięta niezaskarżonym przez zażalenie postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 września 2018 r. i koszty te w łącznej kwocie 3.060 zł zostały zasądzone od S. D.; 4/ art. 363 § 1 k.p.c. i art. 365 § 1 k.p.c., przez pominięcie ich unormowań i orzeczenie o nieobciążaniu S. D. kosztami procesu za instancję odwoławczą, w sytuacji gdy kwestia kosztów procesu w zakresie postępowania zażaleniowego, obejmujących koszty zastępstwa procesowego, została uprzednio prawomocnie rozstrzygnięta niezaskarżalnym postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 listopada 2018 r. i kosztami tymi w kwocie 202,50 zł została obarczona S. D.; 5/ art. 378 § 1 k.p.c., przez rozpoznanie sprawy poza granicami zaskarżenia, w sytuacji gdy powódka wprawdzie pierwotnie zaskarżyła wyrok z dnia 12 lipca 2018 r. w całości, to jest także w zakresie postanowienia o kosztach procesu zawartego w pkt. II tego wyroku, jednakże Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 25 września 2018 r. na skutek zażalenia strony pozwanej, w trybie przewidzianym przez art. 395 § 2 zdanie 1 k.p.c., uchylił przedmiotowy punkt wyroku i orzekł w tym zakresie na nowo,

a od tego postanowienia S. D. nie wywiodła już środka zaskarżenia; 6/ art. 382 k.p.c., przez pominięcie w istocie jego regulacji, mimo deklarowanego przyjęcia za własne ustaleń oraz argumentacji prawnej Sądu pierwszej instancji, i nieuwzględnienie materiału dowodowego, z którego te ustalenia wynikały i który wskazywał, że przyczyny (wszystkie przyczyny) wypowiedzenia S. D. umowy o pracę nie wiązały się z nienależytym wykonywaniem przez nią obowiązków radcy prawnego związanych stricte z wykonywaniem zawodu radcy prawnego; 7/ art. 385 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i nieoddalenie apelacji strony powodowej w całości, skoro Sąd odwoławczy stwierdził, że podtrzymuje i podziela ustalenia oraz argumentację prawną Sądu pierwszej instancji o istnieniu uzasadnionej przyczyny wypowiedzenia stronie powodowej umowy o pracę, jako osobie zajmującej stanowisko kierownicze (Naczelnika Wydziału Obsługi Prawnej); 8/ art. 386 § 1 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie wobec wskazania, że zmienia się wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 lipca 2018 r. w całości, w sytuacji gdy: (-) nie uwzględnił jednak w całości apelacji S. D. i oddalił apelację w zakresie żądania zasądzenia na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyny niedotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1969) odprawy pieniężnej (pkt II); (-) Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo także w zakresie żądania zasądzenia odprawy pieniężnej, a w wyroku Sądu Okręgowego w Ś., zmieniającym wyrok „w całości”, również to powództwo zostało oddalone, to jest nastąpiło zatem powielenie już wcześniejszego rozstrzygnięcia (pkt I ppkt II); 9/ art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 363 § 1 i 3 k.p.c. i art. 395 § 2 zd. 2 k.p.c., przez wskazanie, że zmienia się wyrok Sądu Rejonowego w W., a więc również w zakresie obciążenia powódki kosztami procesu za pierwszą instancję (pkt I ppkt III), w sytuacji, gdy kwestia tychże kosztów procesu, sprowadzających się realnie do kosztów zastępstwa procesowego, została prawomocnie rozstrzygnięta postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 września 2018 r. i kosztami tymi została obarczona S. D.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Ś. w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym

składzie, z obowiązkiem orzeczenia także o zwrocie przez S. D. spełnionego na jej rzecz w dniu 6 marca 2019 r. świadczenia (wyплаconego odszkodowania z odsetkami w łącznej kwocie 20.761,93 zł), ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w zaskarżonym zakresie i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty oraz jednocześnie orzeczenie o obowiązku zwrotu przez powódkę spełnionego na jej rzecz świadczenia (wyплаconego odszkodowania z odsetkami w łącznej kwocie 20.761,93 zł), a ponadto o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność. W ocenie skarżącego, oczywistym jest, że w sprawie nie powinien w ogóle znaleźć zastosowania art. 19 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, gdyż charakter stawianych powódce zarzutów w żaden więc sposób nie dotyczył nienależytego wykonywania przez nią zawodu radcy prawnego, polegającego w istocie na świadczeniu pomocy prawnej na rzecz zatrudniającej ją jednostki organizacyjnej, ale wiązał się z naruszeniem „zwykłych” obowiązków, które ciążyą na każdym pracowniku sprawującym funkcję kierowniczą u pracodawcy oraz pracowniku jako takim. Nawet jeżeli uznać, że zarzut nieprawidłowego powierzania wokand, jako przejaw złej koordynacji pomocą prawną, musiał zostać skonsultowany z samorządem zawodowym radców prawnych, to była to tylko jedna z kilku przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę, a pozostałe nie dotyczyły z pewnością w żaden sposób nienależytego wykonywania obowiązków zawodowych radcy prawnego. Dla oceny zasadności apelacji powódki wystarczające było dokonanie przez Sąd Okręgowy w Ś. analizy, czy pozostałe przyczyny wypowiedzenia zostały prawidłowo sformułowane, miały oparcie w okolicznościach faktycznych i były uzasadnione. Równocześnie dla wykazania, że niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona, istotna jest okoliczność, że Sąd Okręgowy w Ś. w wyroku przyjął, że „jawnie niedopuszczalne” było zajęcie stanowiska przez Dziekana Rady OIRP w [...]. w odpowiedzi na skierowane przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. zawiadomienie do Rady OIRP w [...]. Niniejsza skarga jest - zdaniem skarżącego - również oczywiście uzasadniona w zakresie, w jakim dotyczy rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed obu

instancjami (w części dotyczącej kosztów postępowania zażaleniewego), gdyż Sąd Okręgowy w Ś. rozstrzygnął odmiennie w materii, która została uprzednio objęta prawomocnymi postanowieniami Sądu Rejonowego w W. działającego w tym wypadku w charakterze sądu odwoławczego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje

postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Chybiona jest bowiem teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 75), rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem z radcą prawnym przez jednostkę organizacyjną z powodu nienależytego wykonywania obowiązków radcy prawnego wynikających z przepisów niniejszej ustawy może nastąpić po uprzednim zasięgnięciu opinii rady okręgowej izby radców prawnych. Opinia ta powinna być przesłana jednostce organizacyjnej w terminie 14 dni od dnia otrzymania od tej jednostki zawiadomienia o zamiarze rozwiązania stosunku pracy. Zgodnie z ustaleniami faktycznymi w sprawie, pozwany zwrócił się do Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...]. w kwestii wypowiedzenia powódce umowy o pracę, które to pismo wpłynęło do Rady w dniu 10 maja 2017 r. W dniu 19 maja 2017 r. strona pozwana wręczyła powódce wypowiedzenie, mimo nieotrzymania opinii rady okręgowej izby radców prawnych i przed upływem 14 dni na wystawienie takiej opinii przez radę. W powoływanym przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania orzecznictwie wskazano, że zasięgnięcie opinii samorządu radcowskiego znajduje zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy wypowiedzenie umowy o pracę ma dotyczyć naruszenia obowiązków wynikających z ustawy o radcach prawnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2014 r., I PK 122/14, LEX nr 1621320). Wypada dodać, że obowiązek ten istnieje zarówno wtedy, gdy owe naruszenia są jedyną przyczyną rozwiązania stosunku zatrudnienia, jak i wtedy, gdy stanowią współprzyczynę wypowiedzenia umowy o pracę. W związku z powyższym należy zauważyć, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano między innymi na zawarte w samym wypowiedzeniu, na jego ostatniej stronie, stwierdzenie, iż stawiane powódce zarzuty łączą się też z „wykonywaniem innych zadań wynikających z ustawy o radcach prawnych” (uzasadnienie wyroku s. 3). Także sam skarżący przyznaje w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że w wypowiedzenia powódce umowy o pracę dokonano również z przyczyn, które pociągały za sobą powstanie obowiązku zasięgnięcia opinii samorządu radcowskiego w myśl art. 19 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Pozwany wręczył

natomiast powódce wypowiedzenie, mimo braku otrzymania opinii rady okręgowej izby radców prawnych i przed upływem 14 dni na wystawienie takiej opinii przez radę. Pracodawca zachował się zresztą niekonsekwentnie, z jednej strony, podejmując próbę przeprowadzenia z organem samorządu radcowskiego konsultację zamiaru rozwiązania z powódką stosunku pracy, a drugiej zaś strony – twierdząc, że konsultacja taka była zbędna. W świetle powyższych ustaleń, zaskarżone rozstrzygnięcie pozostaje w zgodzie z linią orzecniczą Sądu Najwyższego. Nieprawdziwa jest zatem teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).